

3. КРЕДИТНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Диба М. І., д-р. екон. наук, професор,
декан кредитно-економічного факультету,
Зубок М. І., канд. воєн. наук, професор
кафедри менеджменту банківської діяльності,

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Розглядаючи перспективи розвитку вітчизняної вищої освіти з точки зору європейських стандартів, неважко дійти висновку, що основні її інновації мають бути зосереджені насамперед у сфері організації навчального процесу. Тут маємо говорити не про удосконалення викладання окремих дисциплін, а про інновації у процесі навчання в цілому, розробку інноваційних методики підготовки спеціалістів. Професійні компетенції, як особисті якості фахівця, формуються на основі комплексу організаційно-методичних, педагогічних, наукових інновацій. Усі вони спрямовуються на поглиблення спеціалізації студентів, перш за все на основі активної їх самостійної роботи, для чого в структурі навчального процесу можуть бути сформовані нові навчальні моделі чи комплекси. Прикладом таких моделей може бути наступна пропозиція щодо організації навчального процесу з прикладних дисциплін.

Метою запропонованої моделі є підвищення пізнавальної активності студентів, наближення навчального процесу до практики діяльності суб'єктів ринку і проблем, які вони вирішують на сучасному етапі свого розвитку.

Оригінальність навчальної моделі базується на поєднанні інтелектуальних та психолого-педагогічних можливостей викладацького складу вузу, практичного досвіду фахівців суб'єктів господарювання та творчої ініціативи студентів. Об'єктом

інновації у даній моделі виступає процес надання знань та формування творчого підходу до вирішення студентами професійних завдань. Основним змістом навчального матеріалу у моделі є практичні питання і проблеми, які вирішуються в процесі діяльності суб'єктів господарювання та роботи їх працівників.

Головна увага в моделі зосереджується на перетворенні самостійної роботи студентів (питома вага якої у програмах підготовки студентів складає від 40 до 60—70 %) в основну частину навчального процесу, побудовану з врахуванням бажань, уподобань, здібностей, мислення і планів студентів.

Модель включає кілька блоків (модулів): лекторій, дискусійний блок, блок самостійної роботи студентів, блок методичного забезпечення і контрольний блок.

Лекторій передбачає собою набір лекцій з різних дисциплін магістерської програми (5—6 тем з кожної дисципліни), у яких розкриваються актуальні проблеми певної діяльності, характеризується сучасний стан розвитку відповідної сфери з точки зору суспільного значення, науки, виробництва, визначаються тенденції, які панують на тому чи іншому ринку і т.д. Лекції читають провідні викладачі вузу, які не тільки досконало володіють теоретичними та науковими основами відповідної теми, а й досить професійно розуміють сучасні проблеми розвитку відповідного ринку, причини та умови їх формування, можливі шляхи подолання таких проблем, у т.ч. і за участю випускників вузу.

Змістом дискусійного блоку є семінари, диспути, круглі столи за тематикою, яка поєднує особливості кожної з дисциплін і формується як певні напрямки діяльності суб'єктів господарювання чи професійної діяльності фахівців. Тобто, кожна із тем ґрунтується на міждисциплінарних зв'язках відповідного курсу і передбачає формування окремих складових професійної компетенції студентів.

Особливості дискусій полягають у тому, що вони за своїм сценарієм нагадують відомі ток-шоу («Свобода слова», «Велика політика» і т.і.) з ведучим, яким виступає викладач, експертами — фахівцями підприємств, установ, організацій і аудиторія зі студентами. Ми маємо розуміти, що навчаючись у вузі і маючи за перспективу самостійну роботу студент прагне більше слухати успішного бізнесмена, зробившого вдалу кар'єру фахівця, аніж свого викладача, хай навіть і досить знаного.

Тому проблеми та питання підняті у ході лекцій будуть більш продуктивно знаходити своє вирішення на таких тематичних дискусіях. Участь студентів заключається у викладенні власних точок зору по певних питаннях, поставлених експертам запитаннях, отриманні специфічних знань з досвіду роботи провідних фахівців. По деяких питаннях до складу експертів можуть бути запрошені викладачі інших вузів, науковці науково-дослідних установ, іноземні фахівці.

Тематика дискусійного блоку формується з урахуванням позицій експертів, студентів та особливостей розвитку ситуації на певному ринку. Проведення подібних заходів має бути відповідним чином передбачено графіком навчального процесу і сплановано в розкладі занять.

Блок самостійної роботи студентів є найбільш об'ємним і на сьогоднішній день досить проблемним. З одного боку самостійна робота студентів повинна забезпечувати опанування ними нових знань, з другого — сприяти формуванню у них відповідних практичних навичок, а з третього — мати суттєве значення для самого студента, насамперед з точки зору реалізації його інтересів та планів (а не тільки оцінки). Завдання самостійної роботи можуть носити як комплексний характер, так і бути лише тематичними за навчальним матеріалом певних дисциплін. Але основною особливістю завдань є те, що всі вони узгоджені або ж замовлені відповідними суб'єктами господарювання, установами, організаціями, в т.ч. і тими, представники яких брали участь у дискусіях зі студентами. Тут дуже важливо отримати погляд молодшої, амбіційної людини з фаховими знаннями, якою є студент на ту чи ту наукову, виробничу, суспільну проблему та шляхи її вирішення. Основними видами завдань самостійної роботи у таких випадках можуть бути: аналітичні звіти; дослідження окремих сегментів ринку; узагальнення досвіду діяльності певних суб'єктів, практики роботи фахівців, установ, організацій; результати вивчення іноземної практики; розробка методик, нормативних документів, технологій; проведення розрахунків, обчислень; формування пропозицій, виявлення тенденцій та перспектив розвитку, складання прогнозів і т. і. Тобто, всі завдання мають носити творчий, пошуковий характер, вимагати поглиблення та застосування знань для їх вирішення. А практика їх виконання має сформувати у студентів уміння та навички проводити аналіз ситуації, інформації, подій, формувати висновки та

приймати об'єктивні рішення, застосовуючи власні знання, робити обґрунтуванні пропозиції та реально виконувати певну роботу. Студенти можуть обирати або ж отримати одне або кілька завдань залежно від їх трудомісткості. Виконані завдання можуть презентуватись на кафедрі або ж надаватись для рецензування чи оцінки організації, яка замовляла чи узгоджувала дане завдання.

Оцінки за виконані завдання самостійної роботи є єдиними поточними оцінками по дисципліні. В окремих випадках вони можуть складатись з оцінок рецензента, кафедри та результатів захисту, якщо таке буде передбачено умовами контролю.

Блок методичного забезпечення включає: інформаційні матеріали (курси лекцій, навчальну та наукову літературу з дисциплін та певних проблем, пов'язаних з напрямками підготовки студентів, електронну інформацію, нормативні документи і т. і.), методичні матеріали (навчальні програми, графіки та розклади занять, варіанти виробничих ситуацій по яких можуть виконуватись завдання самостійної роботи, методичні рекомендації, алгоритми роботи, тематика та сценарії семінарів, диспутів, круглих столів, а також орієнтовна тематика завдань самостійної роботи). До методичного забезпечення слід віднести й індивідуально-консультативну роботу викладачів зі студентами, особливо в період виконання останніми завдань самостійної роботи.

Контрольний блок розкриває умови оцінювання виконаних студентами робіт, вказує часові, змістовні, якісні показники, показники творчості, обґрунтованості, практичності, перспективності, професійності та ін., якими має характеризуватись виконана робота. За рішенням кафедри чи ініціативою студентів виконані завдання можуть підлягати захисту, за результатами якого може визначатись кінцева оцінка за виконання завдань самостійної роботи. Загальна оцінка за виконані завдання може визначатись по сумі балів, отриманих студентом по зазначених показниках чи середньому їх балу. Незалежно від кількості завдань сумарна кількість балів за їх виконання не повинна перевищувати 50 % загальної суми балів по дисципліні.

Підсумковий контроль по дисциплінах програми здійснюється у формі заліку чи іспиту, на яких студент отримує наступні 50 % загальної суми балів. Невиконання завдань самостійної роботи не дає можливості допуску до підсумкового контролю.